

ОДОБРЯВАМ:

НИКОЛА СТОЯНОВ

Министър на икономиката и индустрията

**Годишна програма
за прилагане на Националната стратегия за малките и средните
предприятия за 2022 година**

Годишната програма за 2022 г. е разработена в изпълнение на чл. 5, ал. 2 т. 4 от Закона за малките и средните предприятия и се основава на приетата с Решение № 281 на Министерския съвет от 01.04.2021 г. Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г.

Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г. определя рамката на политиките за малките и средните предприятия (МСП) въз основа на задълбочен анализ на системата на МСП в България, разработен за целите и нуждите на Министерство на икономиката и индустрията (МИИ) и всички останали заинтересовани страни в държавната администрация, които отговарят за формулирането и реализирането на политики, насочени към развитието малките и средните предприятия в България.

Стратегическите цели в Националната стратегия за МСП за периода 2021-2027 г. се основават на постигнатия напредък по Национална стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 г., както и на идентифицирания потенциал за растеж на МСП и определени предизвикателства и движещи фактори за тяхното развитие. Основни фактори за конкурентоспособността на МСП са достъпа до пазари, достъпа до финансиране, използването на ИКТ решения и дигитализация на процесите, наличието на квалифицирани кадри и ефективното екологосъобразно използване на ресурси. Част от факторите за създаването и растежа на МСП са свързани с наличието на информация и знания, както и използването на иновативни технологии на глобално и местно равнище.

Националната стратегия за МСП 2021-2027 г. включва шест области на въздействие, всяка от които съдържа конкретни стратегически цели в подкрепа на МСП. Годишната програма за 2022 г. обхваща 51 мерки от Националната стратегия за МСП 2021-2027 г., които ще се изпълняват през настоящата година.

Област на въздействие 1: Предприемачество

Мярка 1.1 Насърчаване на предприемаческата екосистема

Действие 2) Подкрепа за мероприятия, конференции, семинари, бизнес срещи между стартиращи предприятия и инвеститори и други инициативи за насърчаване на предприемачеството и бизнес комуникациите на регионално и местно ниво.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП) и Българската банка за развитие (ББР)

Мярка 1.2 Насърчаване на обучението по предприемачество в училищата и предприемаческата трансформация на българските висши училища

Действие 2) Подкрепа за осигуряване на курсове за обучение по предприемачество.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката (МОН).

Предвижда се участие на представители на Министерството на образованието и науката и на висшите училища в Мрежата за обучителни политики, създадената в рамките на разработения от Европейската комисия и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие - ОИСР инструмент за оценяване на предприемачеството във висшите училища HEInnovate (HEInnovate Policy Learning Network).

Мярка 1.3 Подкрепа за стартиращи предприятия

Действие 3) Въвеждане на мерки за стартиращи предприятия, които търсят разрастване на дейността си на международни пазари - предоставяне на информация за пазари, консултации, маркетинг и менторски услуги по въпросите на интернационализацията. (ИАНМСП)

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 6) Предоставяне на техническа помощ за регистрация на интелектуална собственост, вкл. за процеса на подготовка и за процедурата по кандидатстване за регистрация на интелектуална собственост – консултации със специалисти, правна помощ и др.

Действието се изпълнява от Патентно Ведомство (ПВ) и Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Патентно ведомството ще предостави на българските микро-, малки и средни предприятия, в т.ч. и стартиращи такива, възможност за достъп до Фонд от 16 млн. евро безвъзмездни средства, предназначени за подпомагане и насърчаване закрилата

на фирмените активи, които са обекти на интелектуална собственост. Фондът е финансиран и се управлява от СЕСИС в сътрудничество с Европейската комисия (ЕК), като представлява част от Плана за действие на ЕК в областта на интелектуалната собственост, в рамките на Програмата на ЕС за конкурентоспособност на предприятията и МСП (COSME). Инициативата, наречена „Ideas Powered for Business“, е част от дейностите на СЕСИС в подкрепа на МСП, като има за цел същите да разгърнат своя потенциал за регистрация на права върху обекти на интелектуална собственост и да повишат конкурентоспособността си, която е сериозно засегната от пандемията от COVID-19.

Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия ще продължи изпълнението на действие №6 в подкрепа предприятия от цялата страна в желанието им да развият и защитят своята интелектуална собственост.

Мярка 1.4 Насърчаване на ключови видове предприемачество

Действие 2) Подкрепа за желаещите да стартират стопанска дейност като самонаети лица и МСП в ключови видове предприемачество (жени, младежи, възрастни хора, безработни и имигранти) за предоставяне на обучения, правни, консултантски и менторски услуги.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика (МТСП)

През 2022 г. продължава реализацията на мерките от Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ), подкрепящи **предприемачеството сред безработни лица**, които се финансират със средства от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда.

Съгласно чл. 49. ал. 1 от ЗНЗ на безработни лица се предоставят средства за разходи за започване на самостоятелна стопанска дейност като микропредприятие по Закона за малките и средните предприятия по одобрен от териториалното поделение на Агенцията по заетостта (АЗ) бизнес проект. Лицата, сключили договор с АЗ по чл. 49, ал. 1 и регистрирали микропредприятие имат право на допълнителни средства за придобиване на професионална квалификация по предмета на дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект (чл. 49, ал. 3 от ЗНЗ). Непосредствено след започване на дейността се предоставят за не повече от 12 месеца допълнителни месечни суми за внесени осигурителни вноски за фонд „Пенсии“, ДЗПО и НЗОК върху

минималния размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съгласно Закона за бюджета на ДОО и НЗОК за съответната година (чл. 49, ал. 4 от ЗНЗ).

На сключилите договор за започване на стопанска дейност и осигурили заетост на друг безработен член от семейството без право на парично обезщетение за безработица, се предоставят суми за трудови възнаграждения, за допълнителни възнаграждения по трудовото законодателство, както и за осигурителни вноски, дължими от работодателя (чл. 47, ал. 4 от ЗНЗ). На същите лица може да се предоставят допълнително и средства под формата на кредит за квалификация по предмета на стопанската дейност и/или нейното управление по одобрения бизнес проект (чл. 48 от ЗНЗ).

В подкрепа на работодатели-микропредприятия, регистрирани по действащото законодателство, се предоставят средства за откриване на нови работни места. Субсидиите за трудово възнаграждение и допълнителни възнаграждения по трудовото законодателство, както и за осигурителни вноски, дължими от работодателя се предоставят за срок не повече от 24 месеца за първите пет разкрити работни места, на които са наети безработни лица, насочени от поделенията на АЗ (чл. 50 от ЗНЗ).

Възстановяват се и разходите за ползвани външни консултантски услуги и/или съпътстващи услуги на започналите стопанска дейност лица, съгласно утвърдена номенклатура и лимити от Съвета за сътрудничество към Дирекция „Бюро по труда“ (чл. 49б от ЗНЗ).

Съгласно Националния план за действие по заетостта през 2022 г. за насърчаване на предприемачеството сред безработни лица (по чл. 47 ал.4 , чл. 48, 49 и 50 от ЗНЗ) през 2022 г. от държавния бюджет за активна политика на пазара на труда са осигурени 3 329 001 лв. за заетост на общо 1 172 безработни лица.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

- 1. Брой безработни, започнали самостоятелна стопанска дейност като микропредприятия съгласно чл. 49, ал. 1 от ЗНЗ;*
- 2. Брой безработни, започнали работа на първите пет разкрити работни места от работодатели-микропредприятия съгласно чл. 50 от ЗНЗ.*

Мярка 1.5 Подкрепа за занаятчийството, предприемачеството в селските райони и творческите индустрии, вкл. на регионално ниво

Действие 3) Проекти и мерки за насърчаване на занаятчийството и предприемачите в творческите индустрии.

Действието се изпълнява от Министерство на земеделието

През 2022 г. продължава изпълнението на сключените договори по процедура № BG06RDNP001-6.002 „Инвестиции, насочени към развитие на занаяти“ по подмярка 6.4.1. „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ от ПРСР 2014-2020 г.

Област на въздействие 2: Достъп до пазари

Мярка 2.1 Насърчаване на интернационализацията на МСП

Действие 1) Продължаващо развитие и поддръжка на Експортен хъб България, по-специално на неговата дигитална платформа, за предоставяне на информация за: i) възможности за подкрепа, публични и други институции; ii) актуална пазарна информация за маркетингови проучвания на външни пазари; iii) международни и регионални търговски панаири и изложения; iv) прилагане на комбинирани мерки за подкрепа като част от насърчаването на интернационализацията, които позволяват едновременна подкрепа на съответните МСП за технологично развитие, дигитализация, разработване на нови продукти и формиране на умения (ИАНМСП).

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 2) Подготовка и провеждане на информационни кампании, посветени на интернационализацията на МСП

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 3) Изпълнение на маркетингови мерки, анализи и подкрепа на МСП за разработване и подготовка на промоционални материали за международни и регионални търговски панаири.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 4) Подкрепа за създаването на експортно-ориентирани клъстери, инициативи и сдружения на МСП, и включването им в международни вериги на стойността.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Мярка 2.2 Подкрепа на МСП за участие в мероприятия за насърчаване на търговията

Действие 1) Изготвяне на годишни програми от ИАНМСП в съответствие с националните и регионалните приоритети, определени в Стратегията, и с

предложенията на заинтересованите страни за участие на МСП в търговски панаири и големи събития.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 2) Провеждане и/или подкрепа на МСП за участие в международни търговски панаири, бизнес конференции и бизнес срещи в България.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 3) Подкрепа за участие на МСП в международни панаири, търговски изложения и бизнес конференции в чужбина.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 4) Подкрепа за мероприятия с акцент върху МСП, организирани от браншови организации, асоциации на МСП и стартиращи предприятия, бизнес клъстери, неправителствени организации и др.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Действие 5) Участие на МСП в официални бизнес делегации и търговски мисии.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Мярка 2.4 Подкрепа за развитие на електронната търговия

Действие 3) Насърчаване на МСП за използване на международни платформи за електронна търговия чрез семинари, обучения и срещи.

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Област на въздействие 3: Достъп до финансиране

Мярка 3.1 Финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП

Действие 1) Осигуряване на безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за насърчаване на МСП за въвеждане в производствения процес на нови и модерни технологии, дигитални решения, специализиран хардуер и софтуер.

Действието се изпълнява от Българската банка за развитие

Фондът за капиталови инвестиции, част от Групата на ББР предвижда продължаване действието на съществуващите капиталови програми за МСП, в това число и не само:

- Дялови инвестиции за МСП, чиято цел е ускорена дигитализация на процесите в МСП, интернационализация, популяризация и експанзия на бързо растящи български компании.
- Организиране и участие на семинари, обучения в сферата на дяловия капитал, предприемачеството и иновациите.

Действие 2) Осигуряване на безвъзмездно финансиране и финансови инструменти за технологична модернизация и производството на нови продукти и услуги.

Действието се изпълнява от Министерството на иновациите и растежа по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост

Процедурата е насочена към МСП от приоритетни сектори съгласно „Националната стратегия за малките и средните предприятия“ 2021-2027 г. (напр. преработващата индустрия, ИКТ и др.)

Полученото финансиране може да се използва за закупуване на ново технологично оборудване и софтуер с акцент върху дигитализацията на производствените процеси. Добавената стойност за предприятията се изразява в повишаване на ефективността на производствените процеси, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига. Очакваният ефект е възстановяване на икономическия потенциал на предприятията от периода преди COVID пандемията и създаване на условия за растеж и развитие чрез увеличаване на добавената стойност от предлаганите продукти/услуги или преориентиране на дейността.

Мярка 3.2 Осигуряване на финансови инструменти и гаранционни схеми за инвестиционно финансиране и експортна дейност на МСП

Действие 1) Осигуряване на различни финансови инструменти за МСП – банкови кредити, кредитни линии, лизинг, факторинг и др.

Действието се изпълнява от Българската банка за развитие

ББР Лизинг ЕАД, част от Групата на ББР предвижда продължаване действието на съществуващите лизингови продукти и програми за кредитиране на МСП, в това число и не само:

- Подкрепа за стартиращи предприятия насърчаване на предприемачеството;
- Осигуряване на финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП;
- Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране;
- Подобряване на енергийната и ресурсната ефективност на МСП и увеличаване използването на ВЕИ, подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова и нисковъглеродна икономика;
- В изпълнение на своята мисия, ББР Лизинг ЕАД предоставя финансов лизинг на производствени машини и оборудване, транспортни средства, строителна и земеделска техника, медицинско оборудване, енергийно оборудване, недвижими имоти;
- Програма за подобряване конкурентоспособността и експортния потенциал на МСП както и да осигуряване на финансиране за стартиращи и разрастващи се предприятия. Целта на програмата е да подкрепи прехода на МСП към зелена и ниско-въглеродна икономика.

Действие 2) Осигуряване на гаранционни схеми за МСП от Групата на Българска банка за развитие, Холдингов фонд, Национален гаранционен фонд и др.

Действието се изпълнява от „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ), Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 (ОПИК) и Българската банка за развитие

Фонд мениджър на финансови инструменти в България предвижда през настоящия период сключване на споразумения с банки партньори за изпълнение на **финансов инструмент Портфейлна гаранция**, с таван на загубите по Програма

„Възстановяване" („Възстановяване 2"), финансиран със средства по Приоритетна ос 6 „Възстановяване на МСП" на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г. (ОПИК).

Размерът на общите средства, които ФМФИБ предоставя на разположение на банките партньори е 96.17 млн. лева (по Приоритетна ос 6 на ОПИК). Условието на гаранцията по Програма „Възстановяване" дават възможност на МСП да продължат да се развиват, като осигуряват достъп до финансиране чрез кредити за ликвидност, нови инвестиции, трансформация и растеж, отпускани в кратки срокове, с минимална административна тежест и без необходимост от материално обезпечение. Очаква се до края на 2022 г. 564 крайни получатели да бъдат подкрепени с нови кредити в размер на 240.43 млн. лева.

Размерът на гаранционния инструмент на ФМФИБ по Приоритетна ос 2 на ОПИК („Възстановяване 1") се увеличава с 11.73 млн. лева до 167.61 млн. лева, посредством допълнителен ресурс, разпределен на банките партньори, с нов срок за инвестиране до 30 юни 2022 г. На база на резултатите към края на 2021 година и на големия интерес към гаранционните инструменти по Програма „Възстановяване" прогнозата за края на 2022 г. е посредством 463.00 млн. лева гарантирани кредити, броят на подкрепените предприятия по Програма „Възстановяване 1" (финансиран по Приоритетна ос 2 на ОПИК) да достигне 1436, при 799 МСП към края на 2021 г., подкрепени с 287.10 млн. лева.

Българската банка за развитие предвижда продължаване действието на съществуващите кредитни продукти и програми за директно кредитиране на МСП:

- Кредитиране на проекти за изграждане на ВЕИ и индустриална енергийна ефективност;
- Кредити за стартър предприятия в производството;
- Финансиране на технологичен сегмент, ИКТ, дигитализация;
- Кредитиране на творческите индустрии;
- Кредитиране за бизнеси в затруднение, в т.ч. и на недофинансирани сектори - хотелиерство и ресторантьорство; розопреработване; и др.
- Специализирани програми за конкретни бизнес нужди в отговор на волатилността на икономическата среда.

Продължаване прилагането на съществуващите програми за индиректно финансиране на МСП чрез търговски банки - партньори и чрез нефинансови институции.

- Портфейлна гаранция за кредити на предприятия;
- Предоставяне на он-лендинг финансиране на посредник търговска банка на МСП чрез ресурс от KfW;
- Предоставяне на он-лендинг финансиране на посредници небанкови финансови институции;
- Предоставяне на он-лендинг финансиране на програма за кредитни кооперации.

Разработване на нови продукти за директно кредитиране и гаранционни програми:

- Гаранционни програми по програма InvestEU;
- Специализирани продукти за позеленяване на бизнеса;
- Специализирани продукти за стартиране на бизнес.

Националният Гаранционен Фонд, част от Групата на ББР предвижда продължаване действието на съществуващите кредитни продукти и програми за кредитиране на МСП, в това число и не само:

- Гаранционна програма за подпомагане развитието и растежа на МСП, както и подкрепа за стартиращи и иновативни предприятия;
- Гаранционна програма за собствен риск на НГФ - НГФ 2022 - насочена е към подпомагане развитието и растежа на МСП, както и подкрепа за стартиращи и иновативни предприятия;
- Гаранционна програма за собствен риск на НГФ за облекчаване достъпа до лизинг за покупка на машини, оборудване и съоръжения от страна на МСП през лизинговите компании;
- НГФ изпълнява мандатна програма, реализирана с ресурс на МЗХ по ПРСР 2014-2020 за предоставяне на гаранции в подкрепа изпълнението на проекти в секторите Растениевъдство, Животновъдство, Горски и рибно стопанство, както и всички сектори с одобрени проекти по ПРСР 2014-2020 в селските райони, включително изпълнение на неземеделски дейности;
- В подкрепа диверсифицирането на енергийни източници и осигуряване на енергиен неутралитет в МСП НГФ разработи инструмент, чрез който се предоставят допълнителни облекчения в посока издаване на гаранции за закупуване на оборудване и активи за производство на енергия от ВЕИ за собствени нужди.

Действие 3) Осигуряване на предекспортно и следекспортно финансиране от Българска агенция за експортно застраховане чрез финансови инструменти, които ще подкрепят интернационализацията на МСП.

Действието се изпълнява от Българска агенция за експортно застраховане (БАЕЗ)

В съответствие с чл. 3 от Закона за експортното застраховане **БАЕЗ осигурява предекспортно и експортно финансиране чрез финансови инструменти:**

Застрахователно покритие по кредити и финансираня, отпуснати на МСП, като за 2021 г. застрахователното покритие по сключени застрахователни договори е както следва: брой договори: 47; застраховани кредитни лимити: 91 022 хил. лв.

Подпомогнатата експортната дейност на МСП, чрез осигуряване на застрахователно покритие и гарантиране на плащанията по търговски сделки за износ, при условията на отложено плащане, като за 2021 г. застрахователното покритие по сключени застрахователни договори е както следва:

Година	Брой договори	Застраховани кредитни лимити (хил. лв.)	Застрахован износ (хил. лв.)
2021 г.	107	508 756	241 686

Мярка 3.3 Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия

Действие 2) Осигуряване на микрофинансиране, кредити за оборотен капитал и преференциални инвестиционни кредити за микропредприятия и малки предприятия.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика, Фонд мениджър на финансови инструменти в България и Българска банка за развитие.

Министерство на труда и социалната политика: Финансови инструменти за микрокредитиране и гаранции за микрокредитиране по ОПРЧР 2014-2020 г.

Операцията е текуща и се изпълнява от 2016 г. до 2023 г. Предоставят се микрокредити до 25 000 евро и Гаранции за микрокредити до 50 000 евро на стартиращи МСП чрез „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД. През 2022 г. продължава действието на оперативни споразумения на Фонда с 5 финансови посредника за предоставяне на двата инструмента на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. Финансовият ресурс на разположение за изпълнение на двата инструмента е в размер на 34,5 млн. лв. Финансовите инструменти подпомагат стартиращи МСП в началната фаза от тяхното развитие.

Средствата от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. са предназначени за подкрепа за стартиращи и социални предприятия. Договореният ресурс с финансови посредници възлиза на общо 29.90 млн. лева (от които 6.00 млн. лева за гаранции), като са сключени споразумения с 5 финансови посредника.

ББР Микрофинансиране ЕАД, част от Групата на ББР предвижда продължаване действието на съществуващите кредитни продукти и програми за кредитиране на МСП, в това число и не само:

- Подкрепа за стартиращи предприятия;
- Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия;
- Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране.

Действие 3) Осигуряване на инструменти за споделяне на риска, насочени към засилване на икономическата активност на микропредприятията и малките предприятия.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика, Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Финансов инструмент микрокредитиране със споделяне на риска по ОПРЧР 2014-2020 г. чрез Фонд мениджър на финансови инструменти в България ЕАД:

- **Микрокредитиране със споделяне на риска**

През 2021 г. по инструмента за микрокредитиране са сключени договори за предоставяне на 226 кредита на обща стойност близо 8,5 млн. лв.

Мярка 3.4 Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия за достъп до финансиране

Действие 1) Осигуряване на предсидово и сийдово финансиране за стартиращи предприятия.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд за ускоряване и начално финансиране (ФУНФ)

- ФУНФ I: „Иновейшън Кепитъл“ АД - Финансов ресурс: 37,8 млн. лева публичен ресурс, вкл. 10,4 млн. лева за подкрепа на предприятия, засегнати от COVID-19; 3,5 млн. лв. частно съфинансиране на ниво фонд;
- ФУНФ II: „Витоша Венчър Партнърс“ ООД - Финансов ресурс: 49,2 млн. лева публичен ресурс, вкл. 13,6 млн. лева за подкрепа на предприятия, засегнати от COVID-19; 1,5 млн. лв. частно съфинансиране на ниво фонд.
- ФУНФ III: „Ню Вижън 3“ ООД - Финансов ресурс: 51,6 млн. лева публичен ресурс, вкл. 14,3 млн. лева за подкрепа на предприятия, засегнати от COVID-19; 5,9 млн. лв. частно съфинансиране на ниво фонд.

Действие 2) Осигуряване на рисков капитал.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд за рисков капитал

Финансов посредник: „Морнингсайд Хил“ ООД

Финансов ресурс - 65,1 млн. лева публичен ресурс, вкл. 18 млн. лева допълнителен ресурс, предоставен за подкрепа на засегнати от COVID-19 предприятия от прекратения Фонд за технологичен трансфер; 10,2 млн. лева частно съфинансиране на ниво фонд.

Действие 3) Осигуряване на капитал за растеж (мецанин финансиране) за разрастващи се предприятия и бързоразрастващи се средни предприятия.

Действието се изпълнява от Фонд мениджър на финансови инструменти в България.

Фонд мецанин/растеж

Финансов посредник: „Силвърлайн Партнърс“ ООД

Финансов ресурс - публични средства: 75.3 млн. лв., частни средства: минимум 30% от инвестирания в крайни получатели публичен ресурс.

Област на въздействие 4: Дигитализация и умения

Мярка 4.1 Насърчаване на дигитализацията на МСП

Действие 1) Въвеждане на дигитални технологии, софтуер, решения за електронна търговия, дигитални приложения и прилагане на подходящи процеси за киберсигурност и сигурност на данните.

Действието се изпълнява от Министерството на иновациите и растежа по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия.

Министерството на иновациите и растежа предстои да обяви процедура за предоставяне на БФП - ИКТ решения и киберсигурност за МСП. Финансирането е насочено включително към уеб-базирани ИКТ услуги за платформи, уебсайтове, мобилни приложения, дигитален маркетинг и др.; придобиване на софтуер и свързан с него хардуер за оптимизиране на управленски, производствени и логистични процеси, информационна и киберсигурност и др. Очаква се процедурата да стартира през Q3 2022 г.

Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия ще продължи подкрепата за МСП за въвеждане на дигитални технологии и изпълнението на Ваучерната схема за предоставяне на услуги за информационни и комуникационни технологии (ИКТ услуги) на микро-, малки и средни предприятия (МСП).

Действие 3) Подкрепа за МСП чрез въвеждане на дигитални технологии и софтуерни продукти за автоматизация и роботизация на производствените процеси, технологии за комуникация и дистрибуция и др. в селското стопанство.

Действието се изпълнява от Министерство на земеделието

Предвижда се изпълнението на проектните предложения подадени по процедура BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ са в процес на оценка от оценителна комисия съгласно Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

По процедура № BG06RDNP001-4.015 по подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“, с краен срок за подаване на проектни предложения до 31 март 2022 г.

Мярка 4.3 Подкрепа за придобиване на дигитални умения

Действие 1) Извършване на редовни оценки на потребностите от обучение за точно определяне на целевите групи за обучение и техните специфични потребности (вкл. потребности от умения, свързани с дигитализацията).

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика

Операция „Развитие на дигиталните умения“ по ОПРЧР 2014-2020 г.

През 2022 г. продължава изпълнението на Компонент 2 на операцията, която се реализира чрез съвместни проекти на национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България. Организацията изследват дигиталните умения на заетите лица и разработват инструменти за поддържане и надграждане на дигиталните умения на работещите в широк обхват от сектори на българската икономика. Дейностите започнаха през 2021 г. с проучване и анализ на потребностите от дигитални умения по икономическите дейности по КИД-2008, обхванати от проектите на социалните партньори, извършени на базата на разработената от МТСП методология (Компонент 1).

През 2022 г. се очаква да бъдат разработени, тествани и валидирани унифицирани профили за дигитални умения по ключови длъжности и/или професии, посочващи знанията, уменията и поведението, които работещият следва да притежава, за да изпълнява задълженията си в обхвата на професията/длъжността в съответната икономическа дейност, в която е зает. Разработени и приети са 7 бр. секторни квалификационни рамки за развитие на дигитални умения. Като следваща стъпка през годината ще бъдат тествани реалните текущи умения на заетите лица в обхванатите икономически дейности чрез специално разработени за целта инструменти за оценка на дигиталните умения. Проектите са с продължителност до 2023 г. Чрез изпълнението на проектите в рамките на Компонент 2 се предвижда да бъдат изготвени профили на необходимите дигитални умения за 525 длъжности/професии в 101 сектора, да се разработят и тестват 252 програми за обучения за придобиване на необходимите нива на дигитални умения за съответната длъжност/професия. По проектите се очаква да бъдат разработени и приети общо 99 секторни квалификационни рамки за развитие на дигитални умения в предприятията.

Действие 2) Внедряване на дигитални/онлайн приложения и аналитични решения в процеса на наблюдение и непрекъсната оценка на потребностите от обучение във всички професионални области.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката

- Предвиждат се обучения на преподаватели за прилагане на иновативни (дигитални) образователни технологии в учебния процес, организирани в рамките на Национална програма „Повишаване компетентностите на преподавателите от държавните висши училища, подготвящи бъдещи учители“.
- Обучения на преподаватели, учители и представители на бизнеса за повишаване на цифровите компетентности и прилагането им в учебния процес, организирани в рамките на Национална програма „Дигитална квалификация“.

Действие 3) Провеждане на обучения за МСП за подобряване формирането на необходимите умения в областта на дигитализацията, ИКТ, киберсигурността и в други области, които са специфични за дейността на МСП.

Действието се изпълнява от Министерство на труда и социалната политика

- **Операция „Умения“ по ОПРЧР 2014-2020 г.**

Операцията на ОПРЧР предоставя възможност на българските работодатели да получат безвъзмездна финансова помощ за обучения, както за заетите служители в предприятия си, така и за новонаети безработни лица. Целите включват също финансова подкрепа към работодателите за преодоляване недостига на цифрови умения и адаптиране на работните места спрямо цифровата трансформация на икономиката в България чрез иновативни специфични обучения, и допълнителни възможности за провеждане на обучения по професионална квалификация и ключови компетентности.

По процедурата са сключени общо 192 договора, като размера на финансирането по тях е 25 285 046.93 лв. През 2022 г. продължава изпълнението на 57 от договорите на обща стойност 13,4 млн. лв.

- **Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.**

През 2022 г. ще стартира подкрепата, която МСП ще получат от новата ПРЧР 2021-2027 г., която се очаква да получи одобрение от българското правителство и от Европейската комисия. Програмата предвижда подкрепа за развитие на дигитални умения на работната сила, в т.ч. безработни, неактивни и заети лица. ПРЧР ще финансира обучения за общи дигитални умения за напреднало и високоспециализирано равнище (нива 5-8 по DigComp 2.1) за заети и безработни

лица, както и обученията за общи дигитални умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp 2.1) за неактивни лица.

Мярка 4.4 Насърчаване на участието на МСП в дуално обучение (обучение чрез работа)

Действие 1) Последващо развитие и поддържане на информационна база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за дуално обучение (обучение чрез работа) с цел насърчаване, популяризиране и подкрепа на дуалното обучение в България.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Информационна база данни (ИБД) на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) се поддържа от МИИ. Към 2021 г. в ИБД са включени 750 обучаеми, които работодателите желаят и имат готовност да включат в дуална система на обучение – 649 ученици, 69 младежи до 29-годишна възраст и 32 възрастни над 29-годишна възраст. Работодателите, които са се ангажирали или имат желание да наемат обучаеми в дуална форма на обучение са 79 предприятия, от които 14 микропредприятия, 23 малки, 21 средни предприятия (58 МСП) и 21 големи предприятия. Броят на обучаемите, навършили 16-годишна възраст, които работодателите са включили в обучение чрез работа е 429 ученици и 3-ма младежи до 29-годишна възраст.

Действие 2) Подкрепа на МСП за предоставяне на дуално обучение. Насърчаване на МСП, които предоставят дуално обучение, в процеса на участието им в програми с национално и европейско финансиране.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката

Продължава изпълнението на проект „Подкрепа за дуалната система на обучение“, между Министерството на образованието и науката - конкретен бенефициент и Изпълнителна агенция „Оперативна програма “Наука и образование за интелигентен растеж” - управляващ орган на ОП НОИР, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” 2014-2020, съфинансирана от Европейския социален фонд.

Мярка 4.5 Въвеждане на стандарти и процедури за валидиране на придобитите умения

Действие 4) Разработване на стандарти и процедури, както и сертификационна система на национално ниво (съвместно от ИАНМСП, национално представителните работодателски организации, МСП, висши училища и др.) за валидиране на ключови умения и компетентности.

Действието се изпълнява от Министерство на образованието и науката

Предвижда се изготвяне на проект на нормативен акт за подготовка за разработване на механизъм за валидиране на резултатите от предходно учене, в т.ч. и на придобитите умения.

Област на въздействие 5: По-добро регулиране и бизнес среда

Мярка 5.2 Подкрепа за по-добра свързаност на МСП: създаване на мрежа на МСП и подобрен консултативен процес

Действие 3) Актуализиране на Бизнес наръчника за МСП с по-подробна информация за: започване на бизнес, бизнес операции, човешки ресурси, счетоводство и отчет, финансиране, търговска дейност, защита на личните данни, обществени поръчки, НИРД, строителство, промяна в структурата на бизнеса, прекратяване на стопанска дейност, трансгранична търговия и операции и др.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Предвижда се извършване на преглед и разширяване на обхвата на включените в Бизнес наръчника за МСП регулации. През 2021 г. е извършена актуализация на Бизнес наръчника за МСП на български и английски език и публикувани на интернет страницата на Министерството на икономиката.

Мярка 5.3 Популяризиране на ролята на Посланика на МСП (SME Envoy)

Действие 1) Подобряване на достъпа на МСП до информация за програми и инициативи, които имат въздействие върху тях.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Предвижда се публично оповестяване на информацията от годишните отчети на Мрежата на Посланиците на МСП.

Действие 4) Идентифициране и насърчаване на добри практики в политиката за МСП и в областта на предприемачеството, реализирани в рамките на различни инициативи и програми.

Действието се изпълнява от Министерство на икономиката и индустрията

Предвижда се участие на Посланика на МСП в Асамблеята на МСП и участие на проект – национален победител в конкурса „Европейски награди за предприемачество“

Мярка 5.4. „Подобряване на бизнес средата за МСП“

Действие 1) Извършване на оценка на въздействието. Развитие на капацитета на централната администрация за извършване на оценки на въздействието и за оценяване на ефекта на законодателни предложения върху разходите за МСП“

Действието се изпълнява от Администрацията на Министерския съвет

Предвижда се подобряване капацитета за извършване на оценки на въздействието чрез извършване на 18 цялостни предварителни оценки на въздействието и 18 последващи оценки на въздействието със собствен ресурс на администрациите и методическа подкрепа от администрацията на Министерския съвет със срок за изпълнение месец декември 2022 г.

Мярка 5.5 Улесняване на участието на МСП в обществени поръчки

Действие 1) Повишаване на осведомеността на МСП относно състоянието на пазара на обществените поръчки в България. Извършване на анализ и обработка на данни за правилата и процедурите за възлагане на обществени поръчки, вкл. брой на обществените поръчки, брой на възлагащите органи, брой на изпълнителите, дял на поръчките с европейско финансиране, брой на обществените поръчки според предмета – доставка на стоки, предоставяне на услуги, строителство - брой и стойност на договорите, дял на обжалваните процедури и забелязани нередности.

Действието се изпълнява от Агенция по обществени поръчки

В изпълнение на правомощието по чл. 229, ал. 1, т. 15 от ЗОП, агенцията издава електронен бюлетин с показатели, които характеризират основните елементи на пазара на обществените поръчки в страната. Данните се публикуват ежемесечно в националната електронна платформа.

С оглед на функционалната компетентност, регламентирана в чл. 229 от ЗОП, през 2022 г. дейността на агенцията ще продължи да е насочена върху установяване на законосъобразна, единна и непротиворечива практика при възлагането на обществени поръчки. Преодоляването на затрудненията по прилагане на законодателството и спазване на принципите, прогласени в чл. 2 от ЗОП се осигурява чрез изпълнение на следните правомощия:

- осъществяване на предварителен контрол в предвидените от закона случаи;
- издаване на общи методически указания, въз основа на мониторинг и обобщаване на практиката;
- предоставяне на разяснения по конкретни запитвания и друга практическа помощ, в т.ч. преки консултации с възложители;
- координиране на процеса по подготовка и публикуване на стандартизирани документи и изисквания относно обществените поръчки;
- проучване и популяризиране на примери за добри практики.
- поддържане актуалността на ръководствата за използване на ЦАИС ЕОП от възложителите и стопанските субекти;

- предоставяне на ежедневна техническа помощ чрез Центъра за обслужване на потребители на ЦАИС ЕОП;
- предоставяне на полезна информация за потребителите на системата чрез рубриците „ЦАИС ЕОП - Актуално“ и „ЦАИС ЕОП - Въпроси и отговори“ в Портала за обществени поръчки.

Агенцията поддържа неограничен и безплатен достъп до тестовата среда на ЦАИС ЕОП, която всички участници във възлагателния процес, могат да използват като инструмент за самообучение.

Действие 4) Непрекъснато увеличаване на публичността и прозрачността на обществените поръчки, интегриране на интернет страници със съответната информация на местно и централно ниво в единна уеб платформа, осигуряване на съответствие с приетите стандарти при отчитане на изпълнението на проекти и резултати по програми, финансирани от ЕФ.

Действието се изпълнява от Агенция по обществени поръчки

За повишаване на публичността и прозрачността в сектора през 2022 г. се предвижда да се доразвие интеграцията на Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ с електронната система на Комисията за защита на конкуренцията.

Мярка 5.6 Втори шанс, забавени плащания и насърчаване наследяването на бизнес

Действие 1) Изменения в правната рамка за намаляване на времетраенето и разходите по закриване на предприятие и укрепване на рамката за процедури по несъстоятелност.

Действието се изпълнява от Министерство на правосъдието

Предвиждат се промени в Търговския закон с цел транспониране на Директива (ЕС) 2019/1023 и приключване на реформата за рамката на несъстоятелността в рамките на Реформа 4: Укрепване на процедурата по несъстоятелност от НПВУ.

Област на въздействие 6: Околна среда

Мярка 6.1 Подобряване на енергийната и ресурсната ефективност на МСП и увеличаване използването на възобновяеми енергийни източници

Действие 1) Подкрепа за подобряване на енергийната ефективност в МСП. Укрепване на мрежата на енергийните одитори.

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа, ОПИК

Предстои стартиране на процедура „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“.

Предвижда се предоставяне на фокусирана подкрепа на български малки и средни предприятия за възстановяване от икономическите последици от разпространението на пандемията COVID-19 чрез подобряване на енергийната им ефективност.

Действие 3) Подкрепа за увеличаване използването на различни видове възобновяема енергия от МСП в съответствие с добрите европейски практики (соларна, вятърна, водна, системи на биомаса и когенерационни системи и др.)

Действието се изпълнява от Министерство на енергетиката

Процедура „Енергийна ефективност в предприятията“ по програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“, финансирана по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2020 г.

През м. юни 2022 г. предстои обявяването на процедура за подбор на проекти по малка грантова схема „Енергийна ефективност в индустрията“, финансирана от Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“ чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014-2021. Размерът на БФП е 4 889 575 лева. Подробности могат да бъдат намерени на интернет страницата на програмата, след обявяването на процедурата: <https://www.eeaqrants.bg/program/energetika>.

По Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ), с отговорна институция Министерство на енергетиката, е предвидена „Схема за подпомагане на пилотни проекти за производство на зелен водород и биогаз“ - инсталиране на: i) мощности за производство на зелен водород от най-малко 55 MW в електролизьори, произвеждащи най-малко 7 800 тона водород годишно от възобновяеми източници, и ii) съоръжения за производство на биогаз с мощност най-малко 9 MW, произвеждащи най-малко 7

ktoe (kilotonnes of oil equivalent) годишно биогаз; размер на финансирането от ПВУ е 68 454 000 лева.

Мярка 6.2 Популяризиране и въвеждане на системи за управление на околната среда в МСП

Действие 1) Подкрепа на МСП за завършване на процеса по регистрация по Схемата на ЕС за управление по околна среда и одит (EMAS), както и сертифициране по стандарти ISO 14001 (управление по околната среда), ISO 5001 (управление на енергията) и ISO 9001 (управление на качеството).

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа и Министерство на околната среда и водите

Предвидено финансиране по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП).

Действие 2) „Избор и оказване на подкрепа на водещи проекти за регистрация по Схемата за управление по околна среда и одит (EMAS) в приоритетни сектори за българската икономика“

Действието се изпълнява от Министерство на иновациите и растежа и Министерство на околната среда и водите

Предвидено финансиране по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП).

Действие 3) Популяризиране на секторните добри практики за управление по околна среда, разработени от Съвместния изследователски център (JRC), като основни документи на ЕК за прилагане на екологични практики в даден сектор (МОСВ).

Действието се изпълнява от Министерство на околната среда и водите

Поддържа се актуална, обществено достъпна информация за всички Референтни документи за най-добра практика за управление по околна среда, специфични за дадения сектор показатели за екологични резултати и еталони за отлични постижения.

Мярка 6.3. „Подкрепа за участието на МСП в стратегическите вериги на стойността на Европейския съюз“

Действие 4) „Осъвременяване на регулаторната рамка в областта съвременните биотехнологии и генетичните ресурси“

Действието се изпълнява от Министерство на околната среда и водите

Предвиждат се действия по законодателна промяна – Закон за изменение и допълнение на Закона за генетично модифицираните организми. Изменя се частта от закона, свързана с извършването на оценка на риска от освобождаването на генетично модифицирани организми в околната среда, в съответствие с новите методи и техники. По отношение на достъпа до генетични ресурси, МОСВ планира актуализация на разпоредбата на Закона за биологичното разнообразие в частта ѝ, регламентираща достъпа до генетични ресурси.

Мярка 6.4 Подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова и нисковъглеродна икономика

Действие 1) Стартиране на поредица от програми за изграждане на капацитет на МСП в страната за:

- *концепции на кръговата икономика;*
- *нови кръгови бизнес модели на регионално и местно ниво; и възможности за МСП в процеса на преход към кръгова икономика;*
- *повишаване на кръговостта на определени вериги на стойността (с подкрепата на браншови организации, секторните асоциации и бизнес посредници.*

Действието се изпълнява от Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия

Мярка 6.4 Подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова и нисковъглеродна икономика

Действие 5) Подкрепа на МСП за подобряване на устойчивостта на използваните първични суровини и увеличаване на дела на вторичните суровини в производствените процеси. Подкрепа на МСП за ефективно използване на водата като ресурс при производствените процеси, включително насърчаване повторното използване на водата и въвеждане на затворени цикли в предприятията с цел пестене на вода."

Мярка 6.5 Популяризиране на зелени продукти с екомаркировката на ЕС, системата за проверка на екологичните технологии и кръговия дизайн

Действие 1) „Подкрепа на МСП за сертифициране на продукти по Схемата за екомаркировка на ЕС“ и

Действие 2) Подкрепа на МСП за преход към екологичен и кръгов дизайн.

Мерките 6.2.1, 6.2.2, 6.4.5, 6.5.1 и 6.5.2 се изпълняват по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 от Министерство на

иновациите и растежа. Министерство на околната среда и водите е заявило подкрепа при планирането и изпълнението.

По Специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“, Приоритет 2 „Кръгова икономика“ на проекта на програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 (ПКИП) са предвидени за изпълнение индикативни групи дейности в областта на проектирането на продуктите, производствените процеси и управлението на отпадъци, както следва:

- по-ефективно използване в производството на природните ресурси, включително вода, в т.ч. намаляване на използването на първични суровини или увеличаване на използването на странични продукти и вторични суровини;
- увеличаване на трайността, възможностите за поправка, модернизиране или повторна употреба на продуктите;
- подобряване на възможностите за рециклиране на продуктите, включително рециклирането на отделните материали, съдържащи се в продуктите, наред с другото чрез заместване или намалена употреба на продукти и материали, които не подлежат на рециклиране;
- намаляване на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите през целия им жизнен цикъл, включително чрез заместване на тези вещества с по-безопасни алтернативи;
- удължаване използването на продуктите, включително чрез повторно използване, проектиране за дълготрайност, промяна на предназначението, разглобяване, преработване, модернизиране и ремонт, и споделянето на продукти;
- Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците в предприятията, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране. Ще се предоставя подкрепа за модернизиране на технологиите по пречистване и намаляване на замърсяването от производствени отпадъчни води;
- Подкрепа за създаване на партньорства между предприятия за постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси, услуги, вторични продукти, създаване на връзка между производства, при която отпадъците от едното представляват суровина за другото. Ще се насърчава промишлената симбиоза между големи и малки предприятия по веригите на стойността;
- Създаване на браншови платформи (например по материални потоци: пластмаси, дърво, стъкло и т.н.) за обмяна на добри практики.

Индикативният бюджет, заложен за изпълнение на мерки по тази специфична цел, е в размер на 375 890 000 евро от Европейския фонд за регионално развитие.

Фокус при изпълнение на мерките ще бъде подкрепата за внедряване на дигитални технологии и разработване и внедряване на иновации в областта на кръговата икономика, разработването и въвеждането на иновативни продукти, процеси и бизнес модели, ориентирани към трайно намаляване на ресурсната интензивност в промишлеността. Приоритет ще се дава на предприятия, осъществяващи дейности, които са част от Стратегическите вериги на стойността на ЕС: Чисти, свързани и автономни превозни средства; Индустрия с ниски емисии на CO₂; Водородни технологии и системи.